Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro zahraniční věci

2026/2035(INI)

07.05.2026

NÁVRH ZPRÁVY

o novém partnerství pro budoucnost evropsko-středomořských vztahů – Pakt pro Středomoří
(2026/2035(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: Nicola Zingaretti

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....7

PŘÍLOHA: ZVEŘEJŇOVÁNÍ PODNĚTŮ 8

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o novém partnerství pro budoucnost evropsko-středomořských vztahů – Pakt pro Středomoří

(2026/2035(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na závěrečné prohlášení evropsko-středomořské ministerské konference konané v Barceloně ve dnech 27. a 28. listopadu 1995 a na její pracovní program,

– s ohledem na společné sdělení Komise a vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 16. října 2025 nazvané „Pakt pro Středomoří: Jedno moře, jeden pakt, jedna budoucnost“ (JOIN(2025)0026),

– s ohledem na závěry Rady ze dne 20. listopadu 2025 o Paktu pro Středomoří,

– s ohledem na akční plán Paktu pro Středomoří – jaro 2026,

– s ohledem na zprávu poradní skupiny na vysoké úrovni z října 2003 nazvanou „Dialog mezi národy a kulturami v evropsko-středomořské oblasti“,

– s ohledem na akční plán pro Středomoří Programu OSN pro životní prostředí (UNEP/MAP),

– s ohledem na průzkum Arab Barometer (vlna IX),

– s ohledem na své předchozí usnesení o evropsko-středomořských vztazích,

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A10–0000/2026),

A. vzhledem k tomu, že Středomoří je společným politickým, hospodářským a kulturním prostorem; vzhledem k tomu, že evropsko-středomořský rozměr je sdílenou odpovědností EU jako celku;

B. vzhledem k tomu, že důvěryhodnost a účinnost spolupráce EU s jejími jižními partnery byla oslabena vnímáním nejednotného uplatňování jejích zásad;

C. vzhledem k tomu, že třicet let po zahájení barcelonského procesu zůstávají základními referenčními body priority v podobě multilateralismu, společné odpovědnosti, podpory občanské společnosti a mezilidských vazeb;

D. vzhledem k tomu, že Unie pro Středomoří zahájila proces institucionální reformy a operačního přenastavení;

E. vzhledem k tomu, že sociální partneři, zejména odbory a obchodní komory, jsou klíčovými aktéry při provádění Paktu pro Středomoří;

F. vzhledem k tomu, že Pakt musí být ukotven ve střednědobé až dlouhodobé vizi a musí být v souladu s příštím víceletým finančním rámcem;

G. vzhledem k tomu, že Jeho Svatost papež Lev XIV. vyzval mezinárodní společenství, aby odstranilo příčiny zoufalství, a varoval před přeměnou Středozemí na „hřbitov, kde umírá i naděje“;

H. vzhledem k tomu, že z podnětu papeže Františka byl v návaznosti na Středomořská setkání MED23 konaná v září 2023 v Marseille zřízen Církevní koordinační úřad pro Středomoří (COMED) jakožto orgán věnovaný posilování jednoty, míru a bratrství na pobřeží Středozemního moře;

Pakt pro Středomoří

1. považuje za nezbytné oživit aktivní úlohu obyvatel a občanské společnosti s cílem obnovit dialog, stabilitu a mír ve středomořském regionu; zdůrazňuje, že Středomoří nemůže zůstat ohniskem konfliktů a válek, a vyzývá k nové fázi založené na vůdčí úloze lidí, občanské společnosti, podniků a místních správních orgánů jakožto hnacích sil obnoveného paktu pro dialog a spolupráci;

2. domnívá se, že Pakt pro Středomoří představuje příležitost k obnovení a posílení evropsko-středomořských vztahů tím, že vsadí na lidi tváří v tvář rozporům a nedostatku ambicí ze strany vlád, poučí se z nedostatků předchozích rámců spolupráce a vybuduje toto obnovené partnerství na společné odpovědnosti jakožto své ústřední zásadě, přičemž jeho úspěch závisí na skutečném zapojení obyvatel, místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů a organizací občanské společnosti;

3. sdílí cíl oživit Středomoří jako společný prostor pro spolupráci a hospodářskou a kulturní výměnu, což podpoří růst, stabilitu a mír;

4. vítá jmenování vůbec první evropské komisařky pro Středomoří a zřízení samostatného generálního ředitelství, po čemž nyní musí následovat ucelené politické zaměření a politická rozhodnutí;

5. podporuje opatření označená v akčním plánu za priority; domnívá se, že všechny jeho fáze by měly odrážet soudržný strategický přístup, který přesahuje pouhý výčet opatření;

6. zdůrazňuje, že pro úspěch Paktu pro Středomoří musí mít z jeho přínosů prospěch v konečném důsledku obyvatelé středomořského regionu; opakuje, že je třeba se výrazně zaměřit na demokracii, právní stát, lidská práva a transparentnost;

7. uznává zásadní úlohu místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů, organizací občanské společnosti, akademické obce a soukromého sektoru; domnívá se, že důsledné provádění cílů paktu vyžaduje přechod od pouhých konzultací ke skutečné víceúrovňové správě;

Institucionální a politické výzvy

8. domnívá se, že Parlament musí hrát ústřední úlohu při dohledu nad prováděním Paktu, zejména při sledování soudržnosti mezi politickými cíli a navrhovanými opatřeními;

9. vyzývá Komisi, aby zajistila, že budoucím aktualizacím akčního plánu budou předcházet strukturované dialogy s partnerskými zeměmi a Parlamentem;

10. trvá na tom, aby Parlamentní shromáždění Unie pro Středomoří získalo významnou a posílenou úlohu při dohledu nad prováděním Paktu;

11. vítá navrhované zřízení Parlamentního shromáždění mládeže pro Středomoří; vybízí k ukotvení tohoto shromáždění mládeže v rámci Parlamentního shromáždění Unie pro Středomoří;

12. zdůrazňuje, že je důležité podporovat vazby jih-jih a posilovat regionální dialog;

13. trvá na tom, že v příštím víceletém finančním rámci musí být zajištěno přiměřené financování evropsko-středomořského partnerství a že úroveň ambicí Paktu bude v konečném důsledku posuzována podle prostředků, které mu budou přiděleny;

Lidé

14. vřele vítá iniciativu Středomořské univerzity, zdůrazňuje, že akademická spolupráce je nejúčinnější prostřednictvím fyzické přítomnosti a přímé interakce, a domnívá se, že síť partnerských dohod představuje k tomuto účelu nejvěrohodnější nástroj;

15. připomíná, že studijní víza představují malý a zvládnutelný podíl na migračních tocích, pokud jsou začleněna do strukturované spolupráce s místními orgány a univerzitami;

16. vyzývá Komisi a členské státy, aby rozšířily mobilitu jih-jih a mobilitu v rámci Středomoří prostřednictvím zrychleného programu Euromed Visa a reformovaného programu Erasmus+;

17. navrhuje zřízení formálního poradního mechanismu pro občanskou společnost spojeného se strukturou řízení Paktu;

Udržitelnější a integrovanější hospodářství

18. podporuje modernizaci obchodních vztahů a posílení investičních toků prostřednictvím nových forem dohod, zejména v odvětvích s vysokým vzájemným přínosem;

19. poznamenává, že středomořský region skrývá obrovský nevyužitý potenciál v oblasti zeleného vodíku (vyráběného za použití elektřiny ze solárních panelů a větrných elektráren), který musí být rozvíjen jako strategický zdroj pro regionální energetickou bezpečnost, což přispěje k ekologické transformaci prostřednictvím obnovitelných zdrojů energie, propojení sítí, infrastruktury pro ukládání energie a energetické účinnosti;

20. zdůrazňuje význam modré ekonomiky jakožto klíčového motoru udržitelného rozvoje a tvorby pracovních míst ve Středomoří;

21. vyzdvihuje potřebu, aby Iniciativa pro transstředomořskou spolupráci v oblasti energetiky a čistých technologií (T-MED) posunula spolupráci od příležitostné angažovanosti ke strukturovanému souboru projektů;

Připravenost a řízení migrace

22. upozorňuje na skutečnost, že Pakt představuje příležitost k pokroku směrem k evropsko-středomořskému prostoru mobility novým a průřezovým způsobem, neboť podporuje úspěchy v oblastech hospodářské spolupráce, začínajících podniků, malých a středních podniků, mládeže, studentů a akademické a vědecké spolupráce;

23. vyzývá ke konstruktivnímu přístupu k legální migraci se soustavným zaměřením na rozvoj talentů a lidského potenciálu v součinnosti se soukromým sektorem;

24. vyzývá ke komplexní reakci, která by řešila jak bezprostřední operativní potřeby, tak dlouhodobé strukturální faktory;

25. zdůrazňuje, že migrace je vícerozměrný jev, k němuž je třeba přistupovat komplexně, na základě práv a s důrazem na člověka;

26. znovu připomíná hodnotu lidského života ve světle tisíců lidí, kteří přišli o život nebo se pohřešují v důsledku činnosti sítí převaděčů a obchodníků s lidmi; navrhuje, aby Komise vyvinula úsilí v oblasti pátrání a zahájila iniciativu s cílem obnovit „právo na jméno“ pro oběti ve Středomoří jako projev důstojnosti vůči všem lidským bytostem a jako varování pro budoucí generace;

°

° °

27. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, předsedovi Parlamentního shromáždění Unie pro Středomoří, generálnímu tajemníkovi Unie pro Středomoří a členům Unie pro Středomoří z oblasti jižního Středomoří.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Tato zpráva stanoví postoj Parlamentu k budoucnosti evropsko-středomořských vztahů se zvláštním důrazem na nedávno zahájený Pakt pro Středomoří. V době, kdy hrozí, že se Středomoří opět stane prostorem poznamenaným konflikty, nenávistí a válkou, se tato zpráva řídí přesvědčením, že se nemůžeme smířit s roztříštěností a nestabilitou. Namísto toho musíme obrátit list a zahájit novou fázi spolupráce a společné odpovědnosti, vedenou nejen institucemi, ale také aktivním zapojením obyvatel, občanské společnosti, podniků a místních správních orgánů, z nichž všichni se mohou stát klíčovými aktéry při budování obnoveného evropsko-středomořského paktu. V této souvislosti se zpráva snaží definovat hlavní priority Parlamentu pro další postup, vedené zásadou společné odpovědnosti.

Třicet let po barcelonském procesu přitahuje Středomoří opět značnou mezinárodní pozornost. Tento nárůst zájmu přichází v době, která se vyznačuje roztříštěností, geopolitickým napětím, probíhajícími konflikty a prohlubujícími se nerovnostmi. V reakci na tyto výzvy se Evropská komise snažila znovu zahájit komplexní politickou, hospodářskou, diplomatickou a kulturní iniciativu zaměřenou na oživení dialogu, posílení spolupráce a obnovení pravidelné angažovanosti v celém regionu. Tato snaha vyvrcholila Paktem pro Středomoří spolu se jmenováním vůbec první evropské komisařky pro Středomoří a zřízením samostatného generálního ředitelství.

Tato obnovená spolupráce mezi EU a našimi jižními sousedy představuje jedinečnou příležitost k řešení minulých nedostatků, zejména pokud jde o omezené správní struktury, nedostatečné finanční ambice a nadměrné spoléhání se na dvoustranná ujednání namísto dlouhodobé transformace a skutečné vzájemné spoluodpovědnosti. Zpráva se zvláště zaměřuje na mezilidský rozměr Paktu a vyzdvihuje lidské vazby a demokracii jako základní pilíře evropsko-středomořských vztahů směřujících ke skutečnému společnému středomořskému prostoru.

PŘÍLOHA: ZVEŘEJŇOVÁNÍ PODNĚTŮ

Zpravodaj v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu prohlašuje, že do své zprávy zahrnul podněty k záležitostem týkajícím se předmětu spisu, které při vypracovávání návrhu zprávy obdržel od zástupců zájmových skupin spadajících do oblasti působnosti interinstitucionální dohody o povinném rejstříku transparentnosti[1] nebo představitelů orgánů třetích zemí, včetně jejich diplomatických misí a velvyslanectví:

1. Zástupci zájmových skupin spadající do oblasti působnosti interinstitucionální dohody o povinném rejstříku transparentnosti
Natural Resource Governance Institute
UNIMED - Mediterranean Universities Union
CIDOB (Barcelona Centre for International Affairs)
Open arms
Istituto Affari Internazionali
EuroMed Rights
MedCities
CPMR-CONFERENCE OF PERIPHERAL MARITIME REGIONS
ECCO think tank
The Platform of Israeli NGOs for Human Rights
Médecins Sans Frontières (OCB/LuxOR)
Anna Lindh Foundation
European Alliance Group (CoR)
Human Rights Watch
Foundation for European Progressive Studies
Mediterranea Saving Humans
Human Rights Watch
MEDPORTS Association
CeSPI
Diplomeds
University of Salento
Italian Institute of International Political Studies (ISPI)
OMEC
Enel
European University Institute
International Union of Socialist Youth IUSY
Eni S.p.A.
Avocats Sans Frontières
European Institute of the Mediterranean (IEMed)
European Commission
Comité européen des régions
Euro-Mediterranean Regional and Local Assembly (ARLEM)

[1] Interinstitucionální dohoda z května 2021 mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o povinném rejstříku transparentnosti (Úř. věst. L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

European Economic and Social Committee
UNIDO
Union for the Mediterranean (UfM)
UN Brussels Office
World Bank Group
Sea-Watch
UNESCO
Association of Chambers of Commerce and Industry of the Mediterranean (ASCAME)
President of the Chamber of Commerce of Barcelona
ETUC
Port of Algeciras - Autoridad Portuaria Bahía de Algeciras
2. Představitelé orgánů třetích zemí, včetně jejich diplomatických misí a velvyslanectví
-

Výše uvedený seznam je sestaven na výhradní odpovědnost zpravodaje.

Pokud jsou na seznamu uvedena jména, funkce, případně jména i funkce fyzických osob, zpravodaj prohlašuje, že příslušné fyzické osoby byly seznámeny s prohlášením Evropského parlamentu o ochraně osobních údajů č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), které stanoví podmínky platné pro zpracování jejich osobních údajů a práva související s tímto zpracováním.